

[Christophersen]

Jeg synes først, der er grund til at takke udenrigsministeren for den meget brede og fyldige redegørelse, han gav. Forretningsordenens regler er jo – nogle vil sige heldigvis – sådan, at vi ikke har mulighed for at kommentere det alt sammen. Jeg vil derfor koncentrere mig om nogle af de mere centrale problemer, men jeg synes, det er vigtigt, at ministeren i sin afslutning af talen betoner vigtigheden af det brede politiske samarbejde. Det er en opfattelse, mit parti fuldt ud deler.

Hvis man skal gøre en enkelt principiel betragtning gældende, når vi her på tærskelen til 1980'erne skal vurdere den store politik, så tror jeg, det bør være den, at vi skal forberede os på, at 1980'erne bliver et årti, hvor der ikke er plads til illusioner, når det gælder den internationale udvikling. I 1970'erne var det en udbredt forestilling, at modsætningerne mellem Øst og Vest langsomt, men sikkert ville svinde bort, blive afløst af en ikke mindre alvorlig, men måske nok mindre farlig konflikt mellem Nord og Syd. Der var ligeledes en forestilling om, at den europæiske afspænding var et fænomen eller en begivenhed af værdi i sig selv, og at den kunne fastholdes, uanset hvordan forholdet mellem stormagterne udviklede sig i andre dele af verden. Jeg tror, vi i dag må sige, at begge disse betragtninger nu har vist sig at være udtryk mere for ønsketænkning end for en realistisk opfattelse af de internationale forhold.

Modsætningerne mellem Nord og Syd er ganske rigtigt en realitet, og en del steder i verden er de også blevet forstærket, men de afløser ikke modsætningerne mellem Øst og Vest. Tværtimod er der en klar tendens til, at modsætningen mellem Nord og Syd er med til at komplicere Øst-Vest-forholdet, af den enkle grund, at Sovjetunionen gennem sin bevidste interventions- og indblandingspolitik i en række udviklingslande langsomt, men sikkert er ved at inddrage dele af den tredje verden i det klassiske Øst-Vest-modsætningsforhold. Eksemplerne er til at tage og føle på. Afghanistan, Mellemøsten, den indokinesiske halvø, Afrikas Horn samt en række afrikanske lande er i dag i langt højere grad end for blot en halv snes år siden skueplads for stormagternes indbyrdes konkurrence om indflydelse og militær og politisk tilstedeværelse.

Selvfølge har den europæiske afspændingspolitik ikke kunnet fortsætte uanfægtet af sådanne begivenheder – i særlig grad ikke af begivenhederne i Afghanistan – lige så lidt som en europæisk afspændingspolitik kan fortsætte uanfægtet af en mulig sovjetisk intervention på det afrikanske kontinent, i Centralamerika eller i Sydøstasien, eller hvor man ellers kunne forestille sig at det en dag kunne komme på tale. Den europæiske afspænding, som er kommet til udtryk gennem Forbundsrepublikken Tysklands traktat med Polen, gennem firemagtsaftalerne om Vestberlin, gennem de to Tysklandes indbyrdes normaliseringsbestræbelser og gennem konferencerne om fred og sikkerhed i henholdsvis Helsingfors og Beograd og nu senest i Madrid, har kun en mening, såfremt den ledsages af tilsvarende afspændingsbestræbelser mellem USA og Sovjetunionen på globalt plan. Når jeg siger, det kun har en mening, så skal det forstås sådan, at kun da har det en længere fremtid for sig. Hvis Sovjetunionens hensigt med den europæiske afspændingspolitik viser sig alene at bestå i et ønske om at skille Vesteuropa fra USA og at skille Vesteuropa fra dets venner og samarbejdspartnere i Mellemøsten og Afrika, så bør en sådan politik ikke have nogen udsigt for sig.

Det får mig til at understrege, som ministeren gjorde det, at den conference, der finder sted i Madrid i øjeblikket, i høj grad må blive en prøvesten på, om Sovjetunionen forstår denne globale sammenhæng i afspændingspolitikken.

Det er klart, at forholdet mellem Øst og Vest i løbet af 1980 er blevet udsat for en betydelig belastning, netop og især på grund af begivenhederne i Det mellemste Østen. Den iranske revolution er formentlig den aller alvorligste ændring af forholdene i denne del af verden. Ikke på grund af de 52 amerikanske gidslers tilbageholdelse gennem mere end et år. Det er en anden problemstilling. Den er lige så farlig, fordi den krænker et vitalt folkeretligt princip. Det er en menneskeligt umulig situation, man dermed har bragt de 52 i, og det bør fordømmes fortsat, indtil gidslerne er frigivet. Men det afgørende i den iranske udvikling har jo været, at Iran er ophørt med at være en stabiliserende politisk faktor i det vestlige Asien. Dermed er det politiske og militære billede i denne del af verden afgørende ændret. Pakistans